

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto predplačan 15 gid., za pol leta 8 gid., za četrt leta 4 gid., za jeden mesec 1 gid. 40 kr.

V administraciji prejemati velja:
Za celo leto 12 gid., za pol leta 6 gid., za četrt leta 3 gid., za jeden mesec 1 gid.
V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gid. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) v sprejema upravništvo in ekspedijca v „Katel. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-štev. 74.

Štev. 101.

V Ljubljani, v sredo 3. maja 1899.

Letnik XXVII.

Vestfalska pisma.

(Dr. J. Ev. Krek.)

III.

»Dober dan! Kdaj pridete k nam?»

Spogledal sem se Mladi kapelan, ki me je tako nagovoril, se nasmehne in mi potoži, da je slovenščina prebita težka. Učil se je je po Plečnikovi slovnici. V Herne-ju, kjer je nastavljen, je bil pred 2 letoma zadet v bolnišnici na Slovenca, ki že več let ni bil pri spovedi, ker ni imel prilike opraviti svoje dolžnosti v domačem jeziku. Zato se je vkljub ogromnim svojim stanovskim poslom jel učiti našega jezika. Za silo mu gre. Svojevoljno si je bil že preje izprosil dopusta 8 mesecev, da se je v Gdanjskem učil poljščine. — Dr. Bitter, bivši germanik, je ta vrli duhovnik.

Pa ni jedini! V Altendorfu se pečata župnik in kapelan s slovenščino. Poljščine se jih več uči; v paderbornskem semenišču poučuje dvanajstotico poljski frančiškan v svojem materinem jeziku. To je divni značaj katoliškega duhovništva! Ne smemo pozabiti, da ima vestfalska zemlja brez dvojbe najbolj nemešani nemški rod in da ni imela do najnovjših časov nobenega stika z drugimi narodi, razven s Holandci. V pokrajini, kjer je Herman posekal Varove legije v tevtoburškem lesu, skuša sedaj Sloven milo gostoljubnost dobrega ljudstva, očetno skrb vnetih duhovnikov. Ta pokrajina je pa tudi »med črnimi najbolj črna«, kakor ji pravijo liberalci in protestantje. Katoliška je po svojem mišljenju in življenju. Brž se čutiš domačega. Trezno in pametno sodbo čuješ o vsem. Nisem dobil tu človeka, ki bi ne obsojal pruskega

nasilstva proti Poljakom. Iz ust nemških duhovnikov čujem dan za dnem, da tisti, ki izgubi svojo narodnost, zapravi tudi svojo vero.

Inteligentni so — res vsestransko izobraženi; zato nimajo omejenih nazorov in se ne oprijemljejo javnih public, ki marsikje drugod tako strašno gospodarijo. Gorko srce za vse vzvišeno — sad neomadeževanega duhovskega življenja — jim rodi ljubezen tudi do sinov tujih narodov, dasi so jim često po svojem obnašanju v veliko pokoro.

Mnogo — vzlasti Čehov — jih pride že sem brez vere. Pridige ne razumejo; zato se le pre-radi udade skušnjavi in opuščajo nedeljsko službo božjo. Leta in leta žive brez sv. zakramentov. Vrh tega primeroma dobra plača vabi v pijančevanje. Mladiči so sami sebi prepuščeni. V rodbinah, kjer stanujejo, so priložnosti za nerodno življenje. Vse gre navzdol! Reveži! Vse izgublajo: domovino, mlade moči, zdravje, življenje, — vero.

Koliko se jih ponesreči! Evo par vzgledov: V Kaiserstuhlu jih je umoril plin l. 1893 — 64, l. 1897 — 16; v jami Prinz v. Preussen se jih je l. 1894 do smrti ponesrečilo v jednom slučaju 32, v Jolbrinu l. 1897 — 45, v Carolina Glücku l. 1898 — 118. Manjših nesreč niti ne sporočajo časniki. Ni ga dne, da bi koga v jamah ne ubilo. Kdo se meni zanje, delodajavec je kapital — brez srca. Hladnokrvno sprejema delavce, hladnokrvno jih odslavlja, če tudi na groblje.

Mnogo nesreč je kriva strast. Poboji so tu na dnevnem redu; z nožmi in krepelci pa tudi s samokresi se pobijajo usmiljenja vredni delavci. Pijača, igra, ženske — jih spravljajo v napast.

Verskemu življenju napovedujejo boj socialni demokratje in liberalci; nrvnemu pa materijalško mišljenje, ki polni ozračje. Protestantje, ki so se v velikem številu že namešali v te kraje, tudi sila kazé ljudstvo. Žalostno je, da se je u. pr. že več Slovencev oženilo s protestantkami; nekaj celo samo pred protestantskim pastorjem, da bodo torej otroci protestantski vzgojevani, če se ne posreči popraviti tega groznega verskega odpada.

Na Pruskem vlada obvezni civilni zakon. Poroka mora biti najpreje pri gosposki. Več jih je, ki po poroki ne pridejo v cerkev in živé toraj pred Bogom v grešni zvezi. Nevednost in verska otopenost sta temu vzrok.

Še nekaj! Avstrijci, ki se tu želé poročiti, imajo nešteto sitnosti. Navadno traja tri četrt leta, predno dobe vse papirje, kar jim jih je treba. Vzrok temu je jedino avstrijska birokracija. Rad bi, da bi vsaj našim prišle te vrste pred oči in, če je sploh mogoče, kaj pomagale. Slučaji, ki sem jih tu natančno izvedel, dokazujejo naravnost, da uradniki sami ne vedo, kaj morajo zahtevati od Avstrijca v tujini, da mu potem lahko napišejo spričevalo sposobnosti za ženitev. Vedno kaj manjka pri papirjih, ki jih pošilja ženin domu, dasi se ravna po navodilih, prejetih pri domačem uradu. Koliko nesreč, greha in pohujšanja bi se odvrnilo, če bi bili naši uradniki v tem oziru bolj postrežljivi! Vrh tega je pa še druga nevarnost! S takim cincanjem in mečkanjem se silijo naši ljudje, da se odrekó avstrijskemu državljanstvu in postanejo tuji podaniki. Stvar je važna in bo morala javno priti v razgovor, ker skušnija uči, da zasebne prošnje nič ne izdadé.

LISTEK.

Narobe Katón.

Gospod vrednik!

V Kurji vasi bi si bili oni dan liberalci kmalu glavo vbili, ko so »stuhtali«, kaj pomeni »Pyrrhova zmaga«, ki ste jo popisali v »Slovenca« po volitvi tretjega razreda. Odličnjaki Kurje vasi vsi skupaj, tako piše jeden izmed njih, niso vedeli, kdo je bil ta »Pyrrhov«, ki je zmagal. Nekateri so mislili na pirhe, drugi pa si niso mogli sploh nič misliti. Tudi v pratiki iz »malarije« niso mogli dobiti pojasnila. Nazadnje so povabili mokerja Zorman, ki je »modrijan na katoliški podlagi« in »gotovo poln vse vede, ker sicer bi ga klerikalci ne bili postavili za kandidata«, povabili so ga, pravi liberalci-dopisnik, da jim v nedejo, t. j. kakor dne 30. aprila, razloži, kdo je bil ta »Pyrrhov«. »Liberalci« pravi, da je Zorman obljubil priti ter jim vso zadevo pojasniti. No, vprašanje je torej gotovo že rešeno.

Sicer se pa res čudim, da liberalci niso prišli še na kakšno drugo misel razven na »pirhe«. Kaj pa če bi bila Pyrrhova zmaga toliko kakor »pirhova zmaga«? Zakaj golaž brez »pira«, to ne da grlu še prave »štíme« za glasovanje.

Jaz bi torej mislil, da »Slovenčev« člankar navlašč ni hotel zapisati »Golaževa zmaga«, da ne bi žalil »zavednih« liberalcev, »pirova« pa tudi ne iz istega razloga; zavil je torej besedo v grško obliko.

Pa tudi to moji zabiti klerikalni butici ne gre v glavo, da »liberalci« priznava volilcem okrog »Slovenca« učenost, ko je vendar liberalno dr. Tavčarjevo glasilo v sredo večer trdilo, da če je kdo le »štiri latinske šole« zdelal, pa mora že imeti toliko ponosa, da ne bo stal na klerikalni strani. No, in ker so klerikalci res popolnoma poraženi (imeli so pretekli teden »svoj Sedan«, — razumete, gg. liberalci iz Kurje vasi, kaj je to: Sedan? Koga pojdete pa zdaj vpraševati?), je to dokaz, da kar jih je prilezlo v »peto« šolo in naprej, ni gotovo nobenega na klerikalni strani. Če ga pa tu ni, bo najbrže v taboru liberalcev, kjer je sploh vsa »inteligenca«. No, vidite, in ker imate vi vse, kar jih je bilo kdaj v peti šoli in naprej, na svoji strani, bi vam teh vsakdo lahko razložil, kdo je bil ta »Pyrrhov«. Ze v drugi latinski šoli vedó to dijaki, če količkaj poslušajo.

Sicer pa, če z razlago Zormanovo ne boste zadovoljni, obrnite se do profesorja latinskih šol, ki sedi tudi v mestnem zboru, ta vam bo brez dvoma točno razložil.

No, in veste, gospod vrednik, ker vidim, da latinski naslovi vaših člankov delajo »senzacijo«,

sklenil sem še jednega »špogati«. »Narobe Katón«! V Kurji vasi seveda si bodo zopet vbijali glave, pa kaj se hoče; se jih bo že g. Zorman še jedenkrat usmilil.

No, in kaj je s tem Narobe Katónom?

Prešeren je naredil na Vraza, kakor znano to-le zabavljico:

»Od drugih manjši in češčen menj rod je slovenski,
Lakota slave, blagá vleče pisarja drugám.
Victrix causa diis placuit, sed victa Catóni;
Stanko Slovencev uskok, Vraz si narobe Katón.«

Ko bi bil jaz učen profesor, kakor nisem, ker klerikalci omikanca, ki bi imel več ko »četrtó šolo«, sploh nimajo nikogar v svoji sredi, bi prav ob kratkem razložil našemu času primerno to zabavljico tako-le:

»Manjša od drugih in nič češčen menj rod je slovenski,
Lakota slave, blagó vleče pisarja drugám.«

(»Pisarji« so različni: jedni pišejo le bolj kakšne »številke«, drugi v šoli otrokom abc na na tablo, tretji uvodne članke v »Narod«, četrti pa kar celo učene »bukve«; in teh nekatere bolj vleče »lakota slave«, ker »blaga« imajo za silo, druge pa »lakota blagá«, da so bliže korita«.

»Victrix causa diis . . .« itd. pa bi se reklo po naše:

»Zmage« misli napredne »bogovi« na rotovžu se veselijo;
Misli poražene se opozicija drži.«

Pri »bogovih na rotovžu« se je treba spomniti starega Olimpa, kjer so tako lepo imeli stari

Če se omenjamo, da se delavci zelo pogosto selijo iz kraja v kraj (vzlasti začetkom maja in oktobra), tako, da n. pr. po večjih farah po 500 ljudij najedenkrat zapusti faro in gre drugam, od drugod pa prihajajo novi; dalje to, da se silovito množi prebivalstvo, potem je pač jasno, kako težka je v takih razmerah duhovska služba. S polnim prepričanjem pa pravim, da ji je tukajšnja duhovščina večinoma kos. Stik z ljudstvom si mora iskati sama, ker so — matice v državnih rokah in cerkev nima javnopravnega značaja. Dobi ga v cerkvi, po dobrih katoliških učiteljih in v bujno razvitem društvenem življenju. Saj so ustanovili duhovniki Slovencem že dve katoliški društvi — v Börnigu in v Altendorfu. Če pojde tako dalje, jih bo kmalu več, nego v domovini, če smo prav »pod Prajzom«.

Deželni zbor kranjski.

XV. seja dne 2. maja.

Deželni glavar pl. Detela otvori sejo ob 11. uri; vlado zastopa dež. predsednik baron Hein.

V imenu finančnega odseka poroča poslanec Višnikar o proračunu normalno-šolskega zaklada za leto 1899. Aktivitetni užitek učiteljev se proračunavajo na 358.542 gl.; ako se odštejejo prihranki za pomočne učitelje in 2% interkalariji, znaša ta potrebščina še 349.671 gl. Razne doklade in stanarine se proračunavajo na 66.222 gl., dotacije na 6658, nagrade in podpore na 31.171 itd. Vsa potrebščina torej znaša 454.891 gl., pokritje 239.73 gl., primanjkljaj 430.954 gl., ki se bode pokrtil iz deželnega zaklada. Poročevalec dostavlja, da bi ljudska šola sama pobrala vse sedanje dež. priklade, ko bi dež. zbor hotel in mogel ustredi izraženim željam.

Prošnja občine Dole glede podpore za pravo stare vrhniške ceste od idrijske do rovtarske meje se odstopi dež. odboru v primerno rešitev. (Poroč. Modic.)

Prošnja županstva v Št. Jerneju, da bi se članom cenilnih komisij osebne dohodarine izposlovala dnevne, se s priporočilom odstopi dež. vladi. (Poroč. Hribar.)

V imenu fin. odseka posl. dr. Papež poroča o prošnji županstva v Starem Trgu pri Poljanah za zgradbo vodovoda ter po daljših pojasnilih navetuje, naj se prošnja odstopi dež. odboru v nadaljno poslovanje.

Posl. Schweiger naglašja in utemeljuje potrebo vodovoda za Stari Trg in sosedne vasi ter predlaga:

Zgradba vodovoda za Stari Trg pri Poljanah se prizna kot nujno potrebna; dež. odboru pa se naroča, da se pri zgradbi vodovodov v prvi vrsti

ozira na ta vodovod in izvršitev pospešuje, kar in kolikor mogoče.

Posl. Povše kot poročevalec dež. odbora odgovarja, da je dež. odbor izvršil v tem oziru vsa potrebna naročila, da pa g. Hrasky ni predložil dotičnega načrta. Sicer pa bi morala dežela izposoditi si nekaj milijonov, ko bi hotela v bližnji bodočnosti izvršiti vsa taka podjetja. V istem smislu govori posl. Murnik.

Posl. Pfeifer pa kot zastopnik starotrške občine v državnem zboru toplo priporoča prošnjo iz zdravstvenih in gospodarskih ozirrov. — Ko so prebivalci te občine prihajali v Semič, Črnomelj ali Kočevje, ko v teh krajih še ni bilo vodovodov, niso čutili tolike potrebe po zdravi pitni vodi in se tolažili s tem, da imajo tudi drugod slabo pitno vodo. Sedaj pa, ko imajo imenovani kraji dobro pitno vodo, je prošnja občine Stari Trg pač umestna in utemeljena. In zato, pravi govornik, bode to prošnjo podpiral toliko časa, da bode uslišana.

Pri glasovanju je večina odklonila Schweigerjev predlog in je bil vsprejet nasvet odsekov.

O prošnji Fr. Pirkerja v Ribnici za doplačilo povodom zgradbe ceste Sodražica-Loški Potok se preide na dnevni red.

Prošnja županstva v Starem Trgu pri Poljanah, da bi dež. inženir izdelal načrt za okr. cesto od Starega Trga do Kolpe, se odstopi dež. odboru v nadaljno poslovanje. (Poroč. Jelovšek.)

V imenu upravnega odseka poroča posl. Ulm o načrtu zakona glede razlastitve za napravo in obrat električnih daljnovodov. Minolo leto je namreč dež. zbor vsled prošnji nekaterih obrtnih podjetnikov v tržiškem okraju naročil dež. odboru, naj preudari, ali ne bi bilo mogoče takim elektrarnam, ki z vodno silo proizvajajo elektriko, za električne daljnovode po dež. zakonu dodeliti tiste ugodnosti, ki so za vodovodne naprave že podeljene po § 17. zakona z dne 15. maja 1872. Dež. odbor je sedaj predložil načrt zakona, po katerem bi posestniki nepremičnin morali dopustiti na svojih posestvih služnosti proti primerni odškodnini v ta namen, da se pri elektrarnah z vodno silo napelje električna sila čez njih svet in na njem napravijo za tokovod potrebne stavbe in naprave.

Akoravno je dež. predsednik v imenu vlade izjavil, da bi s tem zakonom dež. zbor prekoračil svoj delokrog, je večina brez debate vsprejela načrt zakona.

Lovske karte: Leta 1897 je dež. zbor naročil dež. odboru, naj predloži preuredbo zakona z dne 24. jun. 1889, da nadzorno osebo ne bo oproščeno od plačevanja takse za lovske karte, temveč se mu bodo dajale po znižani ceni 1 gl., in da se dobava lovskih kart sploh olajša. Dež. odbor je sedaj predložil preuredbo zakonov z dne 24. jun. 1889 in z dne 17. aprila 1884. Po tem

bogovi grški*); a še lepšo dvorano imajo sedaj na rotovžu.

A naše geslo ostane:
»Victrix causa diis placuit, sed victa Caetonis!«

Romanje v sveto deželo.

VIII.

Avstrijski hospic. — Tretja, četrta, peta, šesta, sedma, osma in deveta postaja križevega pota.

Po obisku ecce homo-cerkve pridemo do avstrijskega hospica. Po nagibu dunajskega nadškofa Mildeja so ga otvorili v kljub velikim stavbinskim in denarnim oviram že l. 1863. Na vogalu hospicu nasproti ležečega zidu zapazimo steber, ki znači III. postajo križevega pota. Tukaj je padel Krist prvič pod težkim križem.

V bližini stoji mala armenska kapela; na mestu, kjer je bila nekdanja cerkev Marijine omotice. Tu je namreč srečala Marija svojega Sina, s križem obteženega. — To je torej četrta postaja.

Zatopljeni v resno premišljevanje ter globoko presunjeni pri spominu na grozovite dogodke, ki so se tu vršili, gremo dalje.

Rudeč kamen znači nam kraj, kjer so prisili

*) Liberalci tudi sami mislijo na stare bogove, ko kličejo sedaj po volitvah: Stari Bog je še z nami! Z liberalizmom, ki je greh, krščanski Bog ne more biti, torej so z njimi res le »stari bogovi!« Potem pa se še brani koketni liberalizem ter trdi, da ni star!!

lili judje Simeona, da vzame na svoja ramena križ in ga nosi, ker je Kristus preveč oslabil. Ko smo opravili pri peti postaji molitve za podeljene odpustke, se napotimo dalje mimo črnega zidovja in gremo po ozkih, vlažnih ulicah proti hiši, kjer je podala Veronika trpečemu in utrujenemu Jezusu potni prt (VI. postaja.)

Potem korakamo dalje skozi obokani hodnik, katerega imenujejo sodna vrata, ker se je blizu teh vrat, pri mestnem vhodu, smrtna sodba še jedenkrat prebrala. Ta čas je pa Jezus zopet onemogel in se zgrudil drugič na tla, kar naznaja kapela oo. frančiškanov (VII. postaja.)

Ne daleč od tod, tik zidu grškega samostana Charalambos, je mesto, kjer je Jezus tolažil jokajoče žene: »Hčere jeruzalemske, ne jokajte nad menoj, temveč jokajte nad seboj in nad svojimi otroki.« (VIII. postaja.)

Ozke ulice vodijo k ozadju cerkve božjega groba, kjer spominja nekak steber tik koptiškega samostana, da je na tem kraju padel Kristus vsled brezmejnih bolečin tretjič na zemljo (IX. postaja.)

Vse druge postaje se nahajajo v cerkvi božjega groba. V 6. poglavju smo podali že v kratkih potezah zgodovino te bazilike. In sedaj zremo hvaležno na to starodavno cerkev, ki krije pozorišče največjih dogodkov svetovne zgodovine, svetišče odrešenja sveta.

Globoko ginjeni zahvaljujemo Gospoda, ki nas je dovedel do praga teh svetih vrat.

zakonu bi se dajale lovske karte: lastnikom lova, zakupnikom, zapriseženemu lovskemu nadzornemu osebju in lovskim gostom, to je osebam, ki se izkažejo s povabilom na lov. Praviloma je za lovske karte plačati na leto šest kron; taksa za zapriseženo osebo pa znaša samo dve kroni. Lovskim gostom se izdajajo karte po dve kroni in sicer veljavne 15 dnij. Število lovskih kart določa okr. glavarstvo v dogovoru z dež. odborom.

O tej preuredbi zakona je bila daljša debata, katere so se udeležili poročevalec Ulm, poslanca Luckmann in Langer ter dež. predsednik. Posl. Luckmann posebno naglašja, naj bi se lovska karta dala vsakomu, kdor plača določeno takso. Temu predlogu se upira dež. predsednik. Konečno je bil vsprejet načrt zakona brez premembe.

Prihodnja seja v petek.

Politični pregled.

V Ljubljani, 3. maja.

Češki deželni zbor zaključil sedanje zasedanje, kot smo že omenili, 13. maja. Mandati nemških poslancev, ki se celo dobo deželnozbornskega zasedanja niso vdeležili sej in tudi ne opravičili svoje odsotnosti s tehtnimi razlogi, vkljub temu ne bodo proglašeni ugaslim in sicer, kakor se v obče zatrjuje, samo zaradi tega, da ne pridejo pri dopolnilni volitvi na njih mesto sami radikalni elementi, ki komaj čakajo ugodne prilike. Važnejša nego mandati nemških poslancev je pa rešitev narodnostnega vprašanja. Pred sklepom deželnozbornskega zasedanja pride v Prago finančni minister dr. Kaizl, da se podrobneje razgovori z izvrševalnim odborom češkega kluba o političnem položaju. Pri tem razgovoru se bo, kakor trdi praška »Politik«, pred vsem razmotrival vladni načrt glede izdaje jezikovnega zakona na podlagi § 14. Minister dr. Kaizl bo zaupnikom češkega naroda nedvomno naznanil vzroke, ki silijo vlado, da poseže pri uravnavi jezikovnega vprašanja na Češkem po zasilnem paragrafu. Gotovi češki krogi, kot smo že poročali, niso povsem zadovoljni s tem vladnim načrtom in v češkem deželnem zboru so to misel že večkrat naglašali. Odtod najbrže izvirajo trditve nekaterih krogov, češ da je vlada opustila misel na izdajo jezikovnega zakona. Temu pa seveda ni tako, marveč le glede načina, kako naj izvede to namero, še vlada ni popolnoma jedina in se hoče posvetovati o tem z vplivnimi češkimi in tudi nemškimi krogi.

Šleski deželni zastop je minulo soboto zvečer zaključil sedanje zasedanje. Tekom minule parlamentarne dobe je bilo v opavski zbornici več politično važnih razprav, največ seveda o jezikovnih razmerah, pa tudi § 14. je igral več ali manj važno vlogo. Pri vseh razpravah pa so bili slovanski zastopniki popolno osamljeni ter so v znak velike nezadovoljnosti nad oblastnim nastopanjem nemških poslancev opetovano ostavili zborovalno dvorano. Čuta pravičnosti so slovanski poslanci tudi sedaj zaman iskali pri svojih nemških tovariših, ki so se rogali celo najbolj nujnim opravičenim njihovim zahtevam. Nemškimi učnim zavodom, ki daleko niso tako potrebni gnotne podpore od strani dežele, kakor mej drugimi poljska zasebna gimnazija, je nemška večina brez debate dovolila večje svote, mej tem ko se jim prošnja poljske gimnazije ni zdela dovolj utemeljena in so jo vsled tega malo manj, kakor kar odbili. Nič boljše se slovanskim zastopnikom ni godilo v drugih ozirih. — Nemci so tudi sedaj pokazali, da jim je narodna enakopravnost samo deveta briga.

V ogerski poslanski zbornici vrši se te dni precej burna razprava o vladnem načrtu glede čistih volitev, posebno pa o takozvanem »kancel-paragrafu«. Ministerski predsednik Szell, ki je zastavil vse svoje moči v dosego svojega namena, je v svojem govoru mej drugim naglašal, da je namen tega zakonskega načrta samo varstvo volivne svobode v trojnem oziru: prvič proti vplivu denarja ali podkupovanju, nadalje proti zlorabi uradne oblasti in proti vplivu cerkvenih naprav. Ministerski predsednik zavrača sicer trditve, češ da ima zloglasni paragraf namen pregnati duhovščino, in izjavlja, da ta določba prepoveduje le zlorabo cerkve in njenih naprav v volivne namene, ter da nikakor ne namerava kratiti političnih pravic duhovščine, pač pa prepoveduje vmešavanje duhovščine v volitve. Konečno je še hrištovski naglašal, da o kakem kaljenju dobrih raz-

mer mej cerkvijo in državo ni govora. Liberalna stranka je kajpada burno ploskala temu zaščitniku »pristnega« liberalizma, ne tako pa člani ljudske stranke, ki so glasno ugovarjali ministrovim besedam ter dokazovali, da se s tem godi katoliški duhovščini velika krivica. Prav je sicer in pravično, da se odpravijo in preprečijo vse sleparije pri volitvah, toda teh naj se išče poprej pri vladnih pristaših, pri ljudeh, ki mislijo, da morajo biti liberalni samo nasproti svojim pristašem, druge pa lahko zatirajo, kakor jim drago. Besede katoliške opozicije seveda ne bodo odvrnile preteče nevarnosti, ker je liberalna večina gluha in slepa za vse, kar je proti njeni volji.

Zunanja politika Italije igra te dni v rimski poslanski zbornici veliko vlogo. Blizu trideset interpelacij je vloženi v zadevi korakov, ki jih je storila Pellouxova vlada na Kitajskem, in glede Tripolisa. Razprava o teh interpelacijah se je pričela že v pondeljek in bo trajala morda skozi celi teden, ter bo pokazala, kako malo zaslonbe ima sedanja italijanska vlada v poslanski zbornici. V boju proti vladi se bodo našli vsi elementi iz nasprotnega tabora, odlikujejo se pa posebno precej številni Rudinijevi pristaši. Vlada bi najraje odvrnila pretečo nevarnost za poznejšo dobo in želi, da pride kočljiva zadeva v razpravo še le po dovršeni proračunski razpravi. Znano ji je namreč le predobro, da mora podleči v tem boju, ako se postavijo proti njej vsi nasprotni elementi. Odgovorila v meritornem oziru tudi včeraj še ni, marveč si je ministerski predsednik izprosil odloga za prvi govor do današnje seje. Vse je radovedno na izid te politične bitke, tembolj, ker je le predobro znano, da general Pelloux nima zanesljive opore v parlamentu.

Mitrova konferenca. Včeraj nas je brzjav iznenadil s poročilom, da bo razprava pri tej konferenci tajna in da bo predsedstvo izdajalo le uradne komunikeje za časnike. Radovednemu svetu je toraj natančno pojasneno, kako tajnostno se bo pričela razprava 19. t. m. v Haagu. Samo suhoparni uradni komunikeji bodo naznanjali širšemu svetu, da so se delegati res sošli ob tej uri in ob gotovem času zopet razšli. Čemu ta tajnost? Najbrže samo zaradi tega, da se kakor pri protianarhistični konferenci čim dalje prikriva popolna brezvspešnost. — Zastopnika ruske vlade, poslanika Staala, pričakujejo v Haagu že jutrišnji dan, delegatje ostalih velesil bodo pa došli še le malo pred pričetkom konference.

Dreyfusova afera v francoski zbornici. Včeraj so se zopet sošli francoski poslanci v Parizu in pečati se jim bo takoj z nesrečno »afero«. Opozicijski poslanci so vložili namreč nebroj interpelacij v tej zadevi, v katerih bodo spravili na dan vse, kar se je v tem času velikonočnih počitnic pripetilo v javnosti. Najvažnejše so mej njimi naslednje interpelacije: 1. nacionalne stranke glede objave tajnih aktov v »Figaru«; 2. socialistov, zakaj pravosodni minister ne vpliva na kassacijski dvor, da bi razveljavil preiskavo; in končno nekaterih poslancev radi škandaloznih dogodkov pri zadnjih preiskavah. Vlada bo najbrže odgovorila skupno na vse tri interpelacije.

Ivan Trnski.

V proslavo osemdesetletnice.

Iz Zagreba, 30. aprila.

Poslednji od še živih ilirskih prvakov, ki so se oklenili Ljudovita Gaja, ko je le-ta razvil zastavo hrvatskega književnega preporoda, je bil tedanj 16letni Ivan Trnski, danes 80letni starček.

Ivan vitez Trnski se je rodil 1. mája 1. 1819 v Rači, v sedanji župniji križevsko-belovarski. Oče Josip mu je bil c. kr. ljudski učitelj, rojen v Novem Gradu v Podravini, a mati Ana v Glini. Očeta je zgubil že leta 1830, a mater leta 1834, brata pa še poprej. Po očetovi smrti ga je sprejel škof Alagović v zagrebško sirotišče, kjer je sijajno napredoval. Ko je dohajal še kot dijak v Gajevo tiskarno po časopise, upoznal se je krasni in nadarjeni mladenič z Dragotinom Rakovcem in Gajem, ki sta ga s svojo ljubeznivostjo kar navdušila, pa je tako že 11. aprila 1835 v 14. štev. »Danice« bil tiskan prvi kratki sestavek Ivanov pod naslovom »Konj Kosciuszkov«, kar ga je silno razveselilo in navdahnilo s ponosom. S podporo

svojih zavetnikov in s podbudo tedanjih prvakov dovrši Trnski gimnazijalne nauke in je imel po želji svojega roda stopiti v duhovni stan. Vendar se pa ni za to odločil, nego je sprejel mesto domačega odgojitelja naprej v rodovini Junkovićevej, potem v Rupčičevej, a slednjič v Daubačevjej, kjer je poučeval tudi barona Ferdinanda Jukeya. Z njim je zahajal na praznike na Ogersko, kjer je imel Jukey svoja posestva. Slednjič je dobil krajiško podporo, da se pripravi v Gradcu za upravnega činovnika-častnika. Prišedši v Gradec je začel družiti se z Muršcem, Trstenjakom in Lavričem ter dopisovati z Vrazom, ki ga je iz Zagreba v svojih listih priporočal in podučeval. Poslušal je v Gradcu razven predpisanih predmetov na vseučilišču tudi estetska predavanja profesorja Muhara, zahajal v knjižnice ter se resnobno bavil z literaturo. Tukaj je prevel Schiller-jevo pesem o »Zvonu« leta 1838 ter jo kasneje priobčil v »Danici«.

Leta 1839 je obiskal Trnski prvokrat Dalmacijo, kjer se je upoznal s Petranovićem, Kaznačičem in črnogorskim knezom Petrom Njegušem. Povrnivši se v Gradec dovrši tamkaj nauke ter pride meseca septembra leta 1841 v Zagreb, kjer mu je Gaj ponudil vredništvo »Danice«, ali dogovori niso vspeli in Trnski se poda za upravnega vežbenika pri drugem banskem polku v Petrinjo. Tukaj je našel Mojzesa Baltića, ki je bil takrat upravni nadporočnik, kasneje pa jako zaslužni svetovalec namestniškega sveta. Sprijateljila sta se ter oba lotila narodnega dela. Leta 1842 je izdal v Zagrebu svojo prvo knjigo »Pjesme«, v katerej je bilo tiskano 34 izvornih in 15 prestavljenih pesnij. Istega leta je priobčil v »Kolu« kasneje predelano pesem »Mara Plivačica«. Po kratkem prebivanju v Divušji pride Trnski v jeseni leta 1842 v Glino, kjer je ravno takrat tedanji podpolkovnik Josip baron Jelačić sprejel zapovedništvo prvega banskega polka ter postal precej polkovnikom. V Jelačićevem domu je sprovel Trnski nepozabne dni; tukaj se pa ni samo zabavalo, nego tudi delalo in rodila mnoga plemenita misel ter izvelo marsikatero koristno delo. Trnski je v Glini zložil Jelačiću poznato pesem »Ljubimo te našo diko« in popotnico »Oj banovci!«

Leta 1846 je bil upravitelj v Maji, kjer je bil župnik Josip Mauč. Tukaj je začel Trnski izučavati narodni jezik, pa med tem je opravljal tudi zvesto svojo službo ter postal slednjič poročnik, a za nekaj časa je bil prestavljen v Vrginmost. Že leta 1844 je prerokoval Trnski svojemu polkovniku, da bode postal ban, a l. 1848 mu je Trnski prej, nego li je po želji naroda postal ban, poveril dogovor v Karlovcu glede njegove izvolitve; Jelačić pohiti v Zagreb, a v Lekaniku je dobil že pismo o svojem imenovanju. Novi ban je poklical Trnskega v bansko konferencijo, ki je imela izdelati reforme za Krajino. V tej konferenciji je bil Trnski poročevalec. Kasneje se povrne na svoje mesto v Vrginmost, da tolaži in bodri Banovce, a ban Jelačić je zaupal njemu v vsakem pogledu. Leta 1849 je izdal Trnski svojo satiro »Zvekan opet na svietu« ter začne prestavljati »Kraljodvorski rokopis«, ki je pa še le leta 1854 prišel na svetlo v »Nevenu«; a kasneje je posebej izdan in posvečen banu Jelačiću. V Banovini je začel pisati tudi svoje krilatice; leta 1850 je postal nadporočnik. Na preporoko Preradovićevo ga je pozval ban Jelačić leta 1852 k odseku krajiške uprave v Zagreb, kjer je poleg mnogo službenega dela prevel za »Neven« Paškinovega »Zarobljenka« in Bahčigrajski »Vodomet«. Zdaj je začel prestavljati tudi »Onjeginu«. (Dalje sledi.)

Ugovori,

katere je vložila dné 3 mája 1899 slovenska mestna opozicija proti volitvam v občinski svet ljubljanski.

Slavni mestni magistrat!

Zoper letošnje dopolnilne občinske volitve ljubljanske vseh treh razredov, vršivše se v dnevih od 24. — 29. aprila t. l., odnosno zoper zadevno volilno postopanje, vlagamo nastopne

ugovore:

I. Pred vsem ugovarjamo ničevost celega volilnega postopanja zaradi tega, ker ni bilo postavnega reklamacijskega postopanja. V času, ko so glasom razglasila občinskega urada volilski imeniki imeli biti javno razpoloženi, oglašil se je volilec III. razreda Ivan Kregar na magistratu in zahteval upogled v volilski imenik. Magistratni uradnik Evgen Lah mu je volilski imenik predložil, toda, ko je Ivan Kregar hotel iz imenika notirati, da bi si pripravil material za reklamacije, mu je uradnik Evgen Lah imenik vzel in izjavil, da ne pusti delati notic, pač pa da je na razpolago povedati mu iz imenika, kar želi vedeti. Vse prizadevanje volilca Kregarja dobiti imenik tako, da bi bil mogel iz njega napraviti potrebne zaznamke, je bilo zaman! Ravno tako se je baje godilo volilcu II. razreda Alojziju Dzimski-ju.

Dokaz predstoječega priči Ivan Kregar, pasar v Ljubljani, in Alojzij Dzimski, uradnik kranjske hranilnice v Ljubljani.

Tako je magistrat v naprej zaprečil vsako resno reklamacijo od opozicijske strani.

Pač pa je bil volilski imenik že takrat in še preje v agitacijske namene gospodujoči »narodni« stranki na razpolago, ki je pridno pri volilkah pobirala pooblastila. Toda o tem pozneje.

Tukaj bodi le konstatirano, da reklamacijskega postopanja v postavnem zmyslu besede letos sploh bilo ni, ker volilski imeniki dejansko niso bili razpoloženi na javni vpogled. Bili so razpoloženi le za gospodujočo »narodno« stranko, za opozicijo pa so bili tajnost, kajti kaj pomaga sam pogled v imenik pol četrt tisoč volilcev, če je zabranjeno, delati si iz imenika za beležke kot material za reklamacije.

Razpoložitev imenika ima vendar le namen, omogočiti reklamacije; poslednje pa so v večjem obsegu nemogoče, če je zabranjeno, izpisati iz imenika potrebni material. Če hočem n. pr. petdeset oseb iz imenika reklamovati, jih moram vendar najprej notirati; sicer bi moral imeti več kot čudovit spomin!

Reklamacijsko postopanje in z njim razpoložitev imenikov je pa temelj vsacega postavnega volilnega postopanja.

Ker v predležem slučaju prav za prav reklamacijskega postopanja sploh bilo ni, so tudi vse spodbijane volitve ipso jure ničeve.

II. Po § 20 obč. vol. reda je volilno opravilo javno. Iz primerjanja §§ 20—26 s § 27 občinskega volilnega reda sledi jasno, da k volilnemu opravilu spada tudi štetje glasov ali skrutinij.

Javnost volilnega opravila se je pri izpodbijanih volitvah kršila na dva načina.

Ko je volilec I. razreda dr. Ivan Šusteršič pri ožji volitvi III. razreda dné 25. aprila ob 1/9 uri zjutraj prišel na volišče na Cojzovem grabnu, da bi kot pooblaščenec župnije Št. Jakobske oddal svoj glas, stal je pri družih v telovadnici, v kateri se je volitev vršila, mestni stražnik in je branil volilcem vhod v volilno dvorano. Le kakih 20 do 30 volilcev bilo je v prostorni dvorani videti, drugim, večinoma opozicijskim volilcem, bil je uhod zabranjen. Še-le vsled protestov raznih volilcev se je potem uhod dovolil vsemu občinstvu in torej volitev nadaljevala javno. Kar se je pa preje godilo v volilni dvorani, ni bilo pod kontrolo javnosti. Ožja volitev III. razreda na volišču na Cojzovem grabnu dné 25. aprila se je torej od 8. do polu 9. ure dopoldne vršila tajno in ne javno!

Dru gi č se je javnost kršila, ker se je štetje glasov pri ožji volitvi III. razreda dné 25. aprila na volišču na »Ledini« v Komenskega ulicah in potem pri volitvi II. razreda dné 26. aprila, vršilo tajno, pri zaprtih durih.

Dne 25. aprila na volišču v Komenskega ulicah je predsednik volilne komisije, c. kr. notar, občinski svetovalec, pristaš gospodujoče »narodne« stranke, Iz. Plantan, ob 12. uri, ko je bila oddaja glasov končana, izjavil, da se bode sedaj skrutinij vršil tajno, in da naj vsi, ki niso člani volilne komisije, dvorano zapusté. Zastopnik vlade, c. k. vladni tajnik Alfonz Pirc je zoper to protestoval in temu protestu se je pridružil tudi navzoči volilec I. razreda dr. Ivan Šusteršič. Poslednji je, sklicujoč se na § 20 v. r. izjavil, da se poslužuje svoje postavne pravice in ostane v dvorani. Na to je predsednik volilne komisije, in sicer ne da bi bil druge člane volilne komisije kaj vprašal, na nečuvno predrzen in brutalen način kršil za-

kon, poklical je mestnega redarja in mu ukazal, da naj s silo iztira dr. Ivana Šusteršiča iz dvorane. Poslednji je nato izjavil, da se umakne le surovi sili, in je zahteval, da naj se to zabeleži v zapisnik. Notar Plantan je to zabeležbo obljubil, če jo je izvršil, naj pokaže zapisnik.

Nato se je skrutinij vršil tajno, pri zaprtih vratih. Dokaz predstoječega prigodljaja sta pričeli dr. Ivan Šusteršič, advokat v Ljubljani, in Alfonz Pirc, c. k. vladni tajnik v Ljubljani.

To postopanje predsednika volilne komisije pa ni bilo kak nepremišljen korak razburjenosti, temuč bilo je vse dobro premišljeno, kajti še dan preje, pri glavni volitvi III. razreda, je bil ravno isti notar Plantan dopustil javen skrutinij in na volišču na Cojzovem grabnu se je pri glavni in ožji volitvi skrutiniralo javno!

Pri volitvi II. razreda, dne 26. aprila, bil je predsednik volilne komisije c. k. nadinženir v p., Fran Žužek. Le-ta je zmatral kot umestno, posnemati notarja Plantana in akoravno bi bil moral kot nejurist, prav posebno poslušati mnenje vladnega zastopnika, — je vkljub protestu vladnega zastopnika ob 12. uri, ko je bila oddaja glasov končana, proglasil skrutinij kot tajen. V tem slučaju se je volilec II. razreda, dr. Janko Brejc pridružil protestu vladnega zastopnika in izjavil, da, poslušujoč se svoje postavne pravice, ostane v dvorani. Tudi v tem slučaju je predsednik volilne komisije, ne da bi bil druge člane volilne komisije kaj vprašal, zaukazal mestnemu redarju, naj dr. Janko Brejca odpravi z volišča. Poslednji se je umaknil surovi sili in zahteval, da naj se to zabeleži v zapisniku, na kar je član volilne komisije, magistratni uradnik Evgen Lah, prikimal.

Na to se je skrutinij zopet vršil tajno pri zaprtih durih.

Dokaz predstoječemu dogodku pričeli gospod dr. Janko Brejc, odvetniški kandidat v Ljubljani, in c. kr. vladni tajnik Ivan Tekavčič.

Tako se je dvakrat na nečuden način, s pomočjo surove sile, kršil volilni zakon, vkljub protestom vladnih zastopnikov in volilcev.

Volilni red hoče, da naj se celo volilno opravilo vrši pod kontrolo javnosti, a navedena predsednika volivnih komisij sta to intencijo zakona z brutalno silo zaprečila. Kontrola javnosti je bila v tem slučaju toli večje važnosti, ko so bile volilne komisije enostransko sestavljene.

Javnost pa se je rušila še na drugi način. Pri ožji volitvi III. razreda se je na volišču v Komenskega ulicah opazovalo, da je predsednik volilne komisije notar Plantan glasovnice deloma odpiral. To se je godilo na ta način, da je večinoma glasovnice na polovico razgrnil, pri tem je mnogokrat z dvema prstoma notranjo stran glasovnice nekoliko odkril; to je popolnoma zadostovalo, da je pri tej priliki lahko opazil kako na vrhu glasovnice zabeleženo znamenje, iz katerega se je dalo konstatirati, je li dotični volilec volil za eno ali drugo stranko. Dokaz pričala Mihale Udovec, strojni ključar pri tvrdki Tönnies, sv. Petra cesta 66. Ker se skrutinij ožje volitve ni vršil javno, ni bilo mogoče, konstatovati, so li kake glasovnice bile zaznamovane in kako.

Da pa so bila pri teh volitvah v občeh mej gospodujočo stranko, ki je imela, kakor rečeno, vse volilne komisije v rokah, znamenja na glasovnicah dogovorjena, to spričuje pod % priložena glasovnica, ki nam je po naključju prišla v roke. Na čelu te glasovnice sta z rudečo tinto zapisani C. M. in razni poznavalci pisave župana Ivana Hribarja trdijo, da sta ti črki od njegove roke. Mi ne verujemo, da bi bilo to resnično. V vsakem slučaju pa bi bilo prav, zasledovati stvar s pomočjo zvedencev, da se popolnoma razjasni in odstrani vsak dvom nad objektivnostjo županovo.

Nadalje se je mej volitvijo I. razreda konstatovalo, da so volilci od strani gospodujoče stranke dobivali numerirane glasovnice z naročilom, da morajo baš te oddati. Take numerirane glasovnice je pri dveh volilcih I. razreda natančno opazil volilec III. razreda Ivan Pintar, odvetniški sollicitator v Ljubljani, kar naj on kot pričala potrdi.

Vsekako je bilo čudno, da je predsednik volilne komisije I. razreda mej javnim skrutinijem branil zbranim volilcem priti blizo mize, tako, da ni bilo mogoče glasovnic javno kontrolirati.

Ko je n. pr. volilec dr. Ivan Šusteršič stopil blizo mize, da bi bil malo glasovnice kontroliral, je takoj predsednik volilne komisije dr. J. Staré poklical policaja, da naj vse volilce od mize daleč proč odstrani, in sicer tako daleč, da ni bilo mogoče kontrolirati obliko in vsebino glasovnic.

Dokaz: Priča dr. Ivan Šusteršič.

Tretje dogovorjeno znamenje je pa predsednik volilne komisije I. razreda dr. Josip Stare sam konstatoval. Med agitatorji gospodujoče stranke se je namreč posebno odlikoval po svoji nadležnosti in nasilnosti znani prasji trgovec in občinski svetovalec Elija Predovič.

Mož je znan radi svojega nasilnega značaja, katerega kaže ne samo nasproti prešičem, ampak tudi nasproti ljudem. Tudi na volišče gonil je volilce kakor prešiče. Ker se je pa bal, da ne bi morebiti ta ali oni njegovih žrtev vendar-le volil po svojem prostem prepričanju, jim je dajal glasovnice, ki so bile na voglu nekoliko natrgane. Ker pa on sam ni mogel kontrolirati, so se li tiste glasovnice res oddale ali ne, kajti imel je vedno polno opravka kot priganjač, se je očevidno dogovoril s predsednikom volilne komisije iuris dr. Jožefom Staretom, da je poslednji prevzel kontrolo. In zgodilo se je v resnici v kakih desetih slučajih pri volitvi I. razreda, da je imenovani gospod iuris dr. Stare, ko se je oddala od volilca zgoraj označena po Predoviču zaznamovana glasovnica, s posebnim veseljem konstatiral: „To je Predovičeva »šucmarka«.“

Dokaz predstoječega pričala Ivan Kregar, pasar v Ljubljani.

Tako natrgano glasovnico je od Predoviča tudi sprejel volilec I. razreda Anton Kocmur, ki to lahko kot pričala potrdi. Predovič je temu se izrečno zabičal, da ne sme nobene druge glasovnice oddati nego ravno to. To lahko Kocmur potrdi, ki pa sicer, ker je neodvisen mož lastnega mišljenja, ni oddal Predovičeve glasovnice, temveč svojo lastno.

Nadalje se je pripetilo, da se iuris doctor Josip Staré ni čisto nič ženiral, glasovnice kar v pričo vseh zbranih popolnoma odpreti. Tako se je n. pr. zgodilo volilcema dr. Vinko Gregoriču na dan glavne, in volilcu dr. Otonu Vallentschagu na dan ožje volitve I. razreda.

Jasno je, da v takih razmerah o tajnosti glasovanja govora biti ne more. Vsakdo ve, kako veliko oblast ima gospodujoča stranka v rokah, ki posamezne obrtnike, hišne posestnike itd., poslednje zlasti sedaj, ko smo v stavbinski dobi, lahko do krvi šikanira. Jasno je torej, da se je nebroj volilcev ustrašilo te objektivne možnosti če tudi utegne biti subjektivno izključena. Toda strah pred mogočimi šikanami je bil zadosten, da je mnogo volilcev potem volilo proti svojemu prepričanju z gospodujočo stranko.

III. Veliko vlogo igrajo pri občinskih volitvah ljubljanskih ženska pooblastila.

V tem pogledu so nekateri pristaši gospodujoče stranke na nečuden način sleparili, kakor izhaja iz sledečega:

S pobiranjem pooblastil pričela je gospodujoča stranka že dolgo, preden so bile volitve razpisane. Pobirala so se pooblastila navadno pri slovenskih volivkah pod pretvezo, »da bodemo letos skupaj na Nemca udarili«; pri nemških volivkah pa, da je gospodujoča stranka v deželnem zboru itak koalirana z Nemci. Tako je gospodujoča stranka bila v srečnem položaju, da je dobila koš pooblastil od volilk vseh treh strank na razpolago.

Zanimivo je pa tudi, kedo da je pooblastila pobiral. Pooblastila so se pobirala deloma pod firmo javne oblasti: mestna policija in mestni sluge bili so taki pobiralci. Seveda, da je mnogo volilk mislilo, da se gre tu za kako uradno stvar in da je njihova dolžnost podpisati. Tudi je pobiral pooblastila županov prezidijalni sluga, ki je znan samo pod vulgarnim imenom »Zancek«. Ta je pohajal okolu volilk s stereotipnim izrazom:

»Gospod župan se pustijo priporočiti in prosijo, da naj to podpišejo.«

Na ta način je prišla gospodujoča stranka n. pr. v posest pooblastila volivke I. razreda Urše Hrovatin.

V občeh pa so se pooblastila večinoma, kakor že deloma označeno, pobirala pod krivimi pretve-

zami. Nemogoče je zaslediti vse posamezne slučaje. Le v ilustracijo navajamo sledeče:

Ani Pressl, volilki III. razreda, št. 1289, se je od gospodujoče stranke pooblastilo izvabilo tako-le: Prišel je neki postrežček in rekel, da pride v imenu občinskega svetovalca c. k. notarja Ivana Gogole. Rekel je, da se gre za eno zapuščinsko zadevo, in da naj to-le podpiše, ter ji je predložil volilno pooblastilo, katero je ona, meneča, da se gre res za zapuščinsko zadevo, podpisala.

Dokaz pričala Ana Pressl.

Slično se je godilo volilki Flander Franji, III. razred št. 370. Naj se ti dve ženski zaslišita kot pričali.

Na podoben način se je izvabilo pooblastilo volilki I. razreda Tereziji Šusteršič, ki naj se tudi za pričo zasliši.

Čudno je manipulirala gospodujoča stranka s pooblastili pri ožjih volitvah III. in I. razreda. Iz zapisnika je razvidno, da so pri ožjih volitvah III. razreda na razna pooblastila volili drugi pooblaščeneci nego prejšnji dan pri glavni volitvi. Tako se je zgodilo na volišču v Komenskega ulicah pri ožjih volitvah III. razreda v sledečih slučajih:

Za Babnik Marijo št. 46 volil je pri glavni volitvi Korenčič Alojzij, posestnik na Ilovici št. 47. Ko je le ta pri ožji volitvi hotel zopet glas za Marijo Babnik oddati, se mu je od volilne komisije reklo, da je nekdo drug že za njo glas oddal. To pa je bilo popolnoma nedopustno, ker Marija Babnik svojega pooblastila Alojziju Korenčiču ni preklicala in je torej le Korenčič Alojzij in nihče drugi bil opravičen, pri ožji volitvi oddati svoj glas; kajti pooblastilo se je izrecno glasilo tudi za ožjo volitev.

Ravnotako se je godilo Antonu Anžiču, Ilovica št. 11 kot pooblaščenecu Ahlin Katarine št. 7, in dr. Janku Brejcu, odvetniškemu kandidatu, kot pooblaščenecu Legat Marije, št. 912.

Trije enaki slučaji so konstatirani v volilnem zapisniku komisije na Cojzovem grabnu. Sicer pa mora itak iz vloženi pooblastil in zapisnikov razvidno biti, v katerih slučajih da se je ta nerednost zgodila.

Ravno take nerednosti so se zgodile pri ožji volitvi I. razreda, pri kateri se sicer slovenska opozicija, ki vlaga predstoječi protest, ni udeležila volitve, temveč le nemška opozicija; toda to je pravno brez pomena in iz postopanja gospodujoče stranke v vseh teh dokazanih slučajih se dá sklepati na način postopanja gospodujoče stranke pri spodbijanih volitvah v občeh.

Mnoga ženska pooblastila, na katera je gospodujoča stranka volila, so bila direktno falzificirana. Tako je n. pr. volilka I. razreda Marija Grumnik izdala le jedno samo pooblastilo za to volitev, katero prilagamo pod 2). Toda, ko je pooblaščenec g. kanonik Ivan Sušnik hotel na to pooblastilo oddati svoj glas, se mu je reklo, da je že drug pooblaščenec na to pooblastilo volil, in sicer, kakor se je izvedelo, nihče drugi kakor že omenjeni prasji trgovec in občinski odbornik Elija Predovič, oseba, s katero gospa Marija Grumnik nikakor ne želi biti v dotiki.

Ker, kakor rečeno, gospa Marija Grumnik ni izdala nobenega drugega volilnega pooblastila, nego tu priloženo, je jasno, da je pooblastilo, na katero je volil Elija Predovič, nepristno. Ne trdimo, da je gospod Elija Predovič o tej nepristnosti vedel. Konstatovano pa je, da se je takoj pri začetku volitve silno rinil naprej, da bi hitro svoj glas kot pooblaščenec oddal; in res je to storil, predno je bilo to še pravemu pooblaščenecu mogoče.

Mimogredoč bodi omenjeno, da nekateri trdijo, da je imenovani Elija Predovič pri glavni volitvi prvega razreda dne 28. aprila dvakrat kot pooblaščenec volil. Če je to istina, mora itak razvidno biti iz volilnega zapisnika.

Vsi predstoječi slučaji so simptomatični za postopanje gospodujoče stranke pri ravno izvršenih volitvah in kažejo vse volilno postopanje, katero je izključno gospodujoča stranka imela v rokah, v čudni in nezakoniti luči.

IV. Zajc Ayguštin, posestnik, Poljanska cesta št. 15, volilec prvega razreda, je mladoleten. Vkljub temu je pri glavni volitvi dne 28. aprila volil osebno in se je njegov glas sprejel; volil je z gospodujočo stranko.

Prošnja.

Nova cerkev v Trnju poleg Št. Petra na Notranjskem začela se je zidati leta 1895 v čast presvete Trojice. To je bilo silno potrebno, kajti stara cerkev je bila komaj 200 ljudi obsežna, duhovnija pa šteje 1200 duš. Vsled tega je moralo zmiraj veliko ljudi ostajati zunaj cerkve. Mislite si lahko veliko težavo za te ljudi, ki so ob slabem vremenu, vzlasti še ob raznih nevihtah ter po zimi ob času burje morali stati pod milim nebom. Začelo se je zidati, a dovršilo se je samo to-le: Zunanje zidovje ter s ploščami pokrita streha in do polovice zvonik. Nimamo pa še stropa v cerkvi, tlaka, oltarja ter vse druge notranjščine, in kakor že rečeno, tudi zvonik še čaka dovršitve.

Za vse to treba je še veliko tisoč denarja. A kje ga dobiti? Ljudstvo občeznano je revno a dobro in srčno želi, da bi se čim preje dostojno dovršil po vnanje lepi božji hram.

Ljudstvo, pa je že dalo, kolikor je moglo, in ne vemo si zdaj drugače pomagati, kakor da se obrne podpisani do blagih in vernih src slovenskega ljudstva, posebno pa še do milih svojih znancev in prijateljev! — Naj nam oni prihitijo na pomoč, da vsaj obok postavimo in z ometom olupšamo notranje stene do prihodnje jeseni. Imena blagih dobrotnikov objavljali bomo od časa do časa v »Slovenca«, ter bodem molil skupno z duhovnijami za njih dušni in telesni blagor. Ob jednem zahvalim vse one, ki so že kaj za cerkev podarili.

Darovi blagovolijo naj se pošiljati ali podpisnemu ali pa uredništvu »Slovenca«.

Trnje pri Št. Petru na Notranjskem 30. apr. 1899.

Za cerkveno predstojništvo:

Alojzij Železny,
ekspozit.

Na Poljanskem nasipu št. 12 prodajo se prav cenó nastopne dobro ohranjene stvari:

*hišna vrata, kletna vrata,
visoka steklena stena, razna
druga vrata, okna s špale-
tami in žaluzije.* 442 1-1

Stanovanje

s 5 sobami, predsobo in drugimi pritliklinami oddá se takoj na Sv. Petra nasipu št. 47. Več se izvé v pritličju imenovane hiše. 429 3-2

Lepo, osnaženo

kurje posteljino perje

je dobiti po jako nizki ceni na Sv. Petra nasipu št. 35. 443 3-1

Glavna zaloga moke

iz slovečega valjičnega mlina

Vinko Majdič-a v Kranju.

Pri razstavah odlikovani izdelki, dobé se en-gros po originalnem ceniku pri

ANTONU DITRICH-u

glavnem zastopniku 373 10-5

Marije Terezije cesta šte. 2, Ljubljana.

423 1-1

Klanjajoči se nerazumljivi božji previdnosti naznanjajo podpisani žalostnim srcem,
da je prečastiti gospod

ŠTEFAN JAKLIČ

župnik, duhovni svétnik, član o. kr. okraj. šolskega sveta itd.

v 66. letu starosti po daljšem bolehanju v torek, dné 2. majnika, zvečer ob 11. uri, previden s sv. zakramenti, izročil svojo blago, Bogu posvečeno dušo v roke Stvarnikove. Pogreb bo v petek, dné 5. maja, ob 9. uri zjutraj. Pokažimo predragemu umrlemu dejansko ljubezen pri sv. maši in v molitvi!

Št. Vid pri Zatičini, dné 3. maja 1899.

Simon Pristov,
beneficiját.

Matej Rihar, Matija Kastelic,
kapelana.

Stanovanje

s 4 sobami itd. itd se oddá 1. avgusta 1899
v hiši št. 11 Kolodvorske ulice. 428 3-2

Učenec,

14 do 15 let star, s primerno izobrazbo, *vsprejme se v trgovino mešanega blaga.*
Ponudbe vsprejme **Ivan Razboršek**, Smartno pri Litiji. 417 4-3

Služba organista in cerkvenika

se takoj oddá v Javoru.
Prosilci oženjeni naj se oglašé pri cerkvenem predstojništvu v Javoru, zadnja pošta Spodnja Hrušica pri Ljubljani. 430 4-2

Pilnati osečki za snaženje parketnih tál dobé se pri tvrdki **BRATA EBERL** v Ljubljani, Francišksanske ulice. Vnanja naročila proti povzetju. 228 24 11-2

G. Piccoli,
dvorni založnik
Nj. svetosti
papeža
Leona XIII.
lekarnar „pri angelu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino.

Kemične analize **odličnih strokovnjakov**, kateri so v **Železnatem vinu** lekarnarja **Piccoli-ja** v Ljubljani zmiraj potrdili navedeno množino železa, so najboljšé spričevalo ter dajejo največje poročstvo za njega učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervozne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gld.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštnino plačajo p. n. naročniki. 827 29

Največjo izbero
elegantnih
(338-12-8)

Solnčnikov

priporoča
po najnižjih cenah

L. Mikusch

Mestni trg št. 15 v Ljubljani.

Razpisana je
služba organista in cerkvenika
v Dolu (Lustthal)
do 15. junija t. l. 420 3-3

Oglasiti se je za službo pri predstojništvu farne cerkve v Dolu

Na prodaj imam
čisto novo na pol krito kočijo,
katere podvozi se mažejo le na pol leta, več drugih deloma rabljenih vóz in razno poljsko orodje.
414 3-3 Janez Snoj, kovaški mojster v Kamniku.

ANT. PRESKER

krojač v Ljubljani,
Sv. Petra cesta št. 6
se priporoča preč. duhovščini
v izdelovanje vsakovrstne
duhovniške obleke
iz trpežnega in solidnega
blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke
posebno na **haveloke** v naj-
večji izbiro po najnižjih cenah.
227 18

Primerna, trpežna in trajna birmanska darila.

Kdor želi kupiti za birmansko darilo ne samo cenó, temveč tudi dobro in natančno regulirano

žepno uro,

obrne naj se do tvrdke 424 7-2

Janko Klopčič

prodaja raznovrstnih zlatih, srebrnih, nikelnatih in jeklenih žepnih ur, zlatnine in srebrnine
v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.
Žepne ure za dečke in deklice od gld. 5.— naprej.

Najnovejša špecerijska trgovina!!!

Karol Planinšek

prej Schober, Dunajska cesta šte. 8.

Oziraje se na svoj zadnji inserat, dovoljujem si sl. občinstvo opozarjati na svojo veliko zalogo špecerijskega blaga, kakor: raznovrstne kave, kakao, čokolade, olivnega, namiznega in aixer-olja itd.

Nadalje se istemu tudi priporočam za nakup najfinejšega francoskega in ogerskega konjaka, pristne sedmograške slivovke, finega tropinovca in špirta po najnižjih cenah, zagotavljač solidno in reelno postrežbo. 415 15-2

RAZGLAS.

Pred škofijo št. 2 prodajala se bo tekom 30 dnij, od 22. aprila do 22. maja 1899 iz neke **konkurzne mase** pod cenilno vrednostjo nakupljena

velika zaloga blaga,

obstoječa iz blaga za ženske obleke, sukna za gospode in dečke, kotonine, belega perilnega blaga, tepihov, zastorov, pregrinjaj, nogovic, Jägerjevega perila in drugih predmetov po izredno nizkih cenah.

V svojo lastno korist naj vsakdo porabi to ugodno priliko za nakup svojih potrebščin.

392 3-3

Št. 14843.

Razglas.

410 3-2

Občinski svet ljubljanski je dovolil tudi za letos 300 gld. v ta namen, da mestni magistrat pošlje primerno število ubožnih škrufoleznih otrok v morske kepelji v Gradeči.

Magistrat to oznanja s pristavkom, da je prošnje za občinske podpore v omenjeno svrhu izročati mu do 13. maja 1899 in v njih posebno naznaniti, ali bode bolnega otroka spremljal kdo domačih sam do Tržiča ali ga bode treba tja poslati z najetim spremstvom.

Ozirati se bode magistratu pri podelitvi podpor v prvi vrsti na otroke, kateri imajo v Ljubljani domovinsko pravico.

Magistrat deželnega stolnega mesta Ljubljane.

dné 22. aprila 1899.

F. P. Vidic & Co.

v Ljubljani

ponudijo po najnižji ceni poljubno množino

stavbinske opeke, zarezne strešne opeke

(Strangfalz-Ziegel) in tem pripadajočo
stekleno zarežno opeko.

Strešna okna iz litega železa.

Peči in štedilna ognjišča

(lastni izdelek). 348 27-5

Roman-cement, dovski Portland-cement

pa tudi vse druge za stavbe potrebne predmete.

Najnižje cene.

Najnovije stvari. Vse novosti najceneje.

Centli gratis in franko!

Birmanska darila!

Priporočam svojo bogato največjo zalogo vsakovrstnih zlatih, srebrnih in nikelnastih

UR

verižic, uhanov, zapestnic, ovratnih verižic, prstanov itd. po jako znižanih cenah. 396 4

Se priporočam ter uljudno vabim

FR. ČUDEN

trgovina z zlatino in srebrnino
v Ljubljani, na Mestnem trgu.

Uljudno podpisani naznanja, da je otvoril

v Ljubljani, Wolfove ulice št. 8

delavnico za popravo raznovrstnih strojev in
livarno za medenino.

v kateri se bodo izdelovala vsa najfinejša dela točno in ceno. — Na doposlane modele izvršujem hitro v surovem ali izdelanem vlitku.

Osobito se priporočam slav. **gaslinim društvom** in občinam za napravo novih in popravo starih **brizgalnic** ter drugega orodja za gasilce. Istotako se priporočam **pivovarjam, tiskarnam, strugarjem, strojarjem, mizarjem, posestnikom mlinov in žag itd.**, dalje za upeljavo in popravo **poljedelskih strojev**, pri katerih napravi mesto **gepelnov zračne motorje**, ki gonijo stroje mesto konjskih moči.

Izdelujem **pipe za vino in pivo**, katere popravljam točno in trpežno po zelo nizki ceni, **aparate za ohranitev piva**, ter **popolno opravo za pretakanje vina**. — Prevzemam napravo in popravo **vodnjakov**, za kar se posebno priporočam slav. občinam. — **Kupujem** po možno visokih tržnih cenah **stari baker, medenino cin, cinek in svinec**.

V obilno naročo se priporočam z odličnim spoštovanjem

Jakob Debeljak.

295 6-6

Kupuje in prodaja vse zdolej zaznamovane
efekte in druge vrednostne listine
po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev.
Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dné do dné po 4 1/2 %.
Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dné 2. maja.		Dné 2. maja.		Dné 2. maja.	
Skupni državni dolg v notah	100 gld. 95 kr.	4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	171 gld. 50 kr.	Kreditne srečke, 100 gld.	199 gld 50 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 » 60 »	5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	157 » 25 »	4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld. 165 » — »	
Avstrijska zlata renta 4%	119 » 30 »	Državne srečke l. 1864, 100 gld.	195 » 50 »	Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gld. 20 » 25 »	
Avstrijska kronska renta 4%, 200 kron	100 » 25 »	4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 » 80 »	Rudolfove srečke, 10 gld.	28 » — »
Ogerska zlata renta 4%	119 » 80 »	Tisinske srečke 4%, 100 gld.	138 » 30 »	Salmove srečke, 40 gld.	85 » 50 »
Ogerska kronska renta 4%, 200	97 » 30 »	Dunavske vravnave srečke 5%	129 » 50 »	St. Genois srečke, 40 gld.	84 » 75 »
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	916 » — »	Dunavsko vravnavno posojilo l. 1878	108 » 75 »	Waldsteinove srečke, 20 gld.	60 » — »
Kreditne delnice, 160 gld.	357 » 75 »	Posojilo goriškega mesta	112 » — »	Ljubljanske srečke	24 » — »
London vista	120 » 45 »	4% kranjsko deželno posojilo	98 » 25 »	Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	152 » — »
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 » 92 1/2 »	Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 » 80 »	Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v. 3385	— » — »
20 mark	11 » 78 »	Prioritetne obveznice državne železnice	— » — »	Akcije tržaškega Lloyda, 500 gld.	461 » — »
30 frankov (napoleonodor)	9 » 55 1/2 »	» » južne železnice 3%	171 » — »	Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	56 » 75 »
Italijanski bankovci	44 » 50 »	» » južne železnice 5%	— » — »	Splošna avstrijska stavbinska družba	103 » 50 »
C. kr. cekini	5 » 68 »	» » dolenjskih železnic 4%	99 » 50 »	Montanska družba avstr. plan.	240 » 45 »
				Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	189 » 50 »
				Papirnih rubljev 100	127 » 12 »

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri žrebanjih, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka. — **Promese** za vsako žrebanje.
Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„MERCUR“
l., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh špekulacijskih vrednostnih
papirjev in vestni sveti za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.